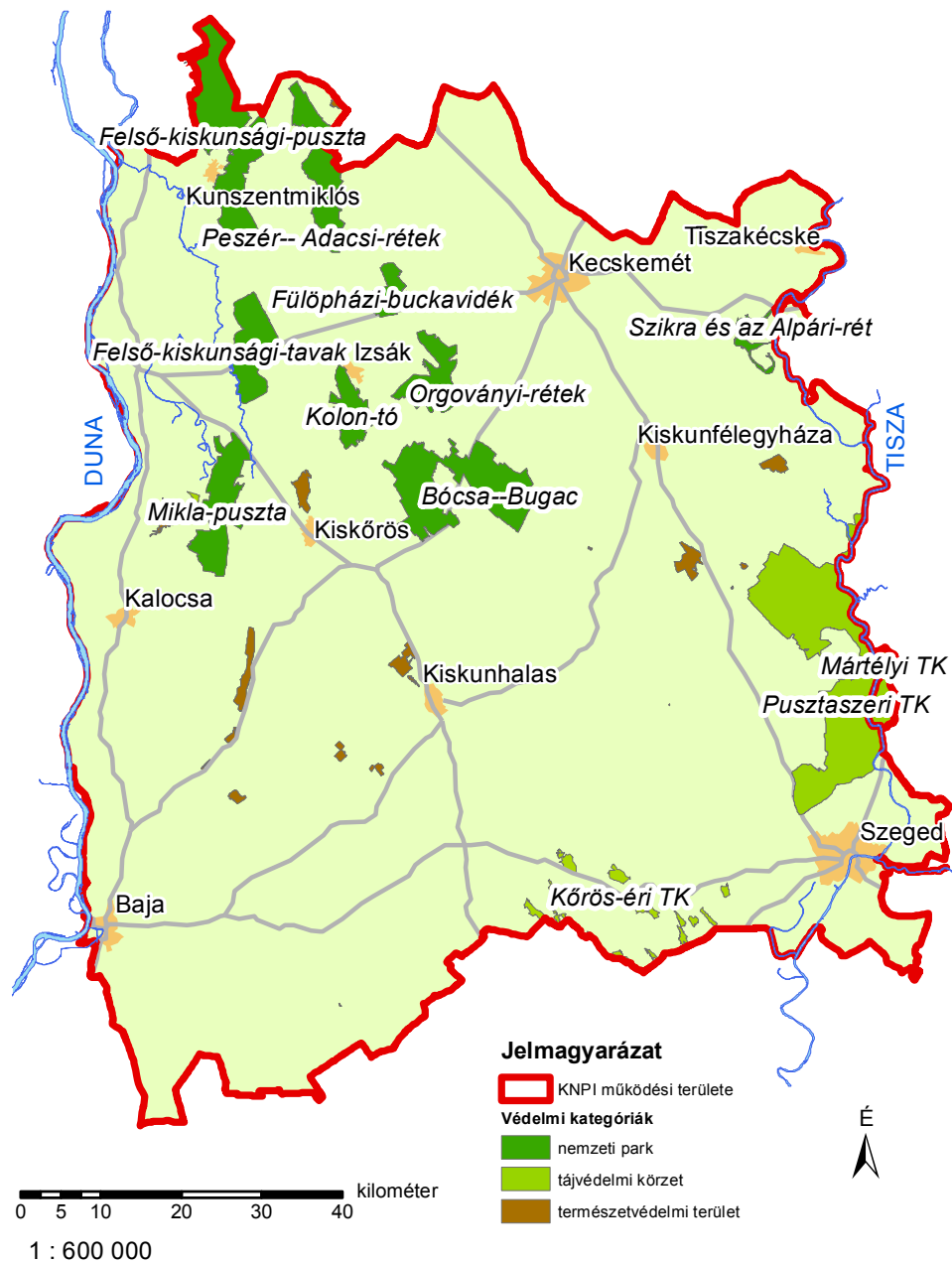

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

Két víz köze

- Patás karbantartók a kiskunsági pusztákon
- Kaszálás – csak természetesen
- Mi fűn terem a túzok?

Tartalom

3 RÖVID HÍREK FÓKUSZBAN

4 Patás karbantartók a kiskunsági pusztákon
6 Kaszálás - csak természetesen
8 Mi fűn terem a tűzok?
10 A megújuló Kolon-tó

PROGRAMAJÁNLÓ

12 Őszi programkínálatunk

BEMUTATKOZOM

14 Hullámozó szépség, az árvalányhaj
15 Tanösvények a pályázattal érintett területeken

Impresszum

Kiadja: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, Felelős kiadó: Ugró Sándor igazgató, Szerkesztő: Kiss Mónika, Grafika: Szücs Ferenc
Címlapfotó: Kis Ferenc

Fotók: Aradi Eszter, Balázs Réka, Gilly Zsolt, Horváth Tibor, kistelekjárás.hu, Klucsai Dávid, Kolon-tavi archívum, Kovács Sándor, KNP archívum, Sági Tamás, dr. Vadász Csaba

Elérhetőségeink: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság 6000 Kecskemét, Liszt F. u. 19., Telefon: +36 76/482-611, Fax: +36 76/481-074
E-mail: titkarsag@knp.hu, www.knp.hu

Kövessen minket a Facebook-on:

www.facebook.com/KiskunsagiNemzetiPark

Készült a KEHOP-4.1.0-15-2016-00045, „Natura 2000 jelölő füves élőhelyek és a természetvédelmi céllal művelt szántók kezelése” című pályázat finanszírozásával.

Kérjük, támogassa a természetvédelmet! Adója 1%-át ajánlja a Kiskunsági Nemzeti Park Alapítványnak!
Adószám: 19043337-1-03, Bankszámlaszám: 11603009-00329200-03000003

MAGYAR DERBY GYŐZTES A NÉGYESFOGATUNK!

Mélykúton rendezték meg az I. Nemzetközi Fogathajtó Versenyt és 55. Magyar Derby-t 2017. június 1-4. között, amely az idei év egyik legrangosabb hazai fogathajtó versenye volt. Furioso-North Star fajtából álló négyesfogatunk Sági József hajtóval a kategóriájában győztes lett! Különösen örültünk a győzelemnek, hiszen ez még csak a 2. versenye volt újdonsült fogatunknak. A helyszíni elismerő szavak és gratulációk óriási erőt adnak a folytatáshoz, és e nagyszerű magyar fajta népszerűsítéséhez.

Fotó: Klucsai Dávid

FELÚJÍTJUK AZ ÁRPÁD KORI FALUREKONSTRUKCIÓT

A Tiszaalpáron 2000-ben épített honfoglalás kori település rekonstrukciója a környéken folyó ásatások során előkerült településszerkezetet jeleníti meg, helyszűke miatt kissé zsúfoltabb formában. A felépített falurészletben megtekinthetők a korabeli mindennapi élet és az állattartás építményei: félig földbe mélyített veremház a maga egyszerű berendezésével, külső kemence, vesszőfonatos karámok, vesszőbéléses kút, gabonatarló vermek. Állapota az évek során nagyon romlott, szükségessé vált egy teljes körű felújítás. Várhatóan októbertől újra látogatható lesz a skanzen Tiszaalpáron, a Szent István utcában, ahol beleképzelhetjük magunkat őseink hétköznapijaiba.

Fotó: Balázs Réka

MODERNIZÁLJUK AZ ÁLLATTARTÓ TELEPEINKET

KEHOP pályázatból két állattartó telepen tervezünk fejlesztéseket 2017-2018-ban. Az Izsák-Páhi állattartó telep külsőleg és belsőleg is megújul, minden igényt kielégítő tartási körülményeket nyújt majd a magyar szürke szarvasmarha és a Furioso-North Star ló tenyésztéséhez. A modernizált telep méltán lehet majd a Furioso fajta tenyésztésének zászlóshajója. A Kunszentmiklós Nagyalási állattartó telep nem csak megújul, hanem új funkciót is kap. Az állattartó tevékenység mellett egy őshonos háziállat bemutatót is kialakítunk, ahol a mangalicától az erdélyi kopasznyakú tyúkig, az összes magyar őshonos háziállatfajtaival megismerkedhet az idelátogató.

A fejlesztések a KEHOP-4.1.0-15-2016-00045, „Natura 2000 jelölő füves élőhelyek és a természetvédelmi céllal művelt szántók kezelése” című pályázat finanszírozásával valósulnak meg.

Fotó: Kolon-tavi archívum

Patás karbantartók a kiskunsági pusztákon

Fotó: Kovács Sándor

A puszta jellegzetes látványa természetes a kiskunságiak számára, pedig több ezren dolgoznak azon nap, mint nap, hogy ez a különleges táj ebben a formában fennmaradjon. Itt rágnak és taposnak, évezredek óta...

A Felső-Kiskunság a Duna-Tisza köze természeti értékekben egyik leggazdagabb tája. Természeti öröksége legjavát elsősorban a vizes élőhelyek (mocsarak és lápok), valamint a nyílt füves területek, a puszták őrzik. Ennek megfelelően a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság egyik alapfeladata, hogy fenntartsa ezt tájképi elemekben is gazdag élőhelyet. Ahhoz, hogy megértsük, miért is szükséges az emberi tevékenység, hogy a puszta továbbra is puszta, sőt, természeti értékekben gazdag puszta maradjon, érdemes először végiggondolni mi történne, ha semmilyen emberi beavatkozás nem lenne itt.

ÉVEZREDES MŰLT AZ EMBERREL

A legtöbb gyeptípus esetében – talán a legextrémebb talajtani és hidrológiai feltételek mellett kialakult szikes és nyílt homoki gyepek kivételével – általában két esemény zajlik le ilyen esetben. Egyrészt, az elhalt növényi részekből egy-két év alatt vastag avarréteg halmozódik fel, amely nem teszi lehetővé jónéhány növény- és állatfaj állományainak fennmaradását. Ilyenek például a fokozottan védett orchideák és az ürge. Másrészt, a felhagyott részek általában pár év alatt elcserjésednek, amely a nyílt élőhelyekhez kötődő fajok – mint amilyen a tűzok – eltűnéséhez vezet.

A gyepek felhagyása általában a fűvar felhalmozódásához, elcserjésedéshez vezet. Fotó: Dr. Vadász Csaba

Az ürge eltűnik az olyan területekről, ahol se legeltetés, se kaszálás nincs. Fotó: Kovács Sándor

A nyílt puszta képét a régészeti leletek alapján az ember tájszintű megjelenése előtt a nagytestű, vadonélő növényevők (pl. mamutok, vadlovak, illetve az őstulok) tartották fent, majd később a legeltetési állattartás vette át ezt a szerepet. A Felső-Kiskunságban már a késő rézkortól (i.e. 3-4. évezred) jelen voltak a külterjes állattartással foglalkozó népek, később a szarmaták, az avarok, a honfoglaló magyarok és a kunok is elsősorban így hasznosították, így „élték” a tájat.

MIÉRT NEM KASZÁLJUK LE?

A legeltetés táj- és ökoszisztéma-formáló hatása igen sokrétű. A szakszerű legeltetés a fűvar felhalmozódást megakadályozza, illetve akár az elcserjésedést is képes jelentősen lassítani, adott esetben megakadályozni. Ezeket azonban akár a kaszálás is képes lenne biztosítani, joggal merül fel hát a kérdés, hogy a sokkal erőforrásigényesebb állattartás helyett nem lenne-e egyszerűbb gépekkel kaszálni? Tudnunk kell, hogy a kaszált területekről általában sok állat- és növényfaj eltűnik, többek között a zöld- és a fürgé gyík, vagy akár a Duna-Tisza köze ritkasága, a rákosi vipera is. A kaszálások direkt módon is elpusztíthatják ezeket az állatokat, a kaszágép elől megmenekülő döntő többségét pedig a munkagép követő gólyák, rétihéják, ölyvek, rókák fogyasztják el. Az alacsony tarlómagassággal végzett kaszálás a zsombékképző növényfajok, pl. a védett kormos csáté pusztulásához vezet. Összességében, a Felső-Kiskunságban elvégzett, többéves, nagy területeket lefedő kutatá-

sok eredményei alapján azt látjuk, hogy a megfelelő módon legeltetett gyepek fajgazdagsága magasan felülmúlja a kaszálókét. Gazdasági szempontból pedig legkedvezőbben a kaszálók fűtermését az idejüket Szent György napjától Szent Mihály, vagy akár Katalin napjáig a legelőkön töltő jószág téli takarmányaként lehet hasznosítani.

A SZÜRKEMARHA RENESZÁNSZA

A legelő jószág esetében az őshonos fajták választása mellett számos érv szól. A magyar szürke szarvasmarha például a világ egyik legjobb anyai képességekkel rendelkező fajtája, könnyen, emberi segítség nélkül ellik és nagyon jó a felnevelt borjak aránya is. Emellett a tartástechnológiai körülményekre sem olyan kényes, mint az intenzívebb fajták. A magyar szürke és – az elsősorban a húshasznú vonalat képviselő – magyar tarka szarvasmarhák extenzív tartása mellett a gazdálkodók bio minősítésű, magas áron értékesíthető állati termékek alapanyagait állíthatják elő. Erre a legtöbb intenzív fajta egyáltalán nem alkalmas, mert a megfelelő ütemű növekedésükhöz szükséges, magas beltartalmi értékű takarmányt csak intenzív növényvédőszer-alkalmazás mellett lehet előállítani A különböző adottságú területeket különböző módon szükséges legeltetni – mind gazdasági, mind természetvédelmi szempontokból. Az egyes gyeptípusok hosszú távú jószág-eltartóképesége jelentős különbségeket mutat: a gyengébb homokterületek esetében a legeltetési időszak során legalább 3-4 hektár gyepek képesek biztosítani egyetlen felnőtt

A rákosi vipera eltűnik a kaszált gyepekről, csak a legelőkön vannak stabil, önfenntartó állományai. Fotó: Dr. Vadász Csaba

szarvasmarha (vagy ló) táplálékigényét, de pl. a magasfűvű löszgyepeken ugyanerre akár 1 hektárnyi terület is alkalmas ugyan erre. Persze a ló másik oldalára sem szabad átesni, a tartós túllegeltetés a zavarástűrő gyomfajok felszaporodásához, illetve a zavarásérzékeny védett növényfajok eltűnéséhez, valamint a legelő fűhozamának jelentős csökkenéséhez vezet.

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság az 1990-es évek közepe óta vesz részt a magyar szürke szarvasmarha tenyésztésben és természetvédelmi célú hasznosításában. Az itt tartott és tenyésztett törzsszállomány eredete az 1940-es évek végére nyúlik vissza. Az első 45-50 állatot hadi jóvátételből mentették ki, és kerültek először a Bugaci, később a jogutód Városlódi Állami Gazdasághoz, ahol szakszerű tenyésztést folytattak. 1994 óta van ez a gyökerei értékű gulya a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében. A nemzeti park tenyésztési programja jelenleg 711 anyaállattal két tenyésztelepen (Bugac, Izsák) és három növendéknevelő telepen (Pusztaszer, Soltszentimre, Kunszentmiklós-Böszötrpuszta) folyik. A gulyák egész évben a legelőkön vannak, közel nyolcezer hektár védett gyept tartanak fenn. Csak a téli időszakban kapnak kiegészítő takarmányt, amit szintén a védett gyepekről takarítanak be.

MINDENKI MÁSKÉPP CSINÁLJA

A különböző legelőfajok táplálkozási szokásaiban, igényeiben is lényeges különbségek vannak. A lófélék – a szarvasmarhával szemben – a savanyúfüves legelőkön is jól érzik magukat. A számár jelentős mértékben fogyasztja a szűrés gyomokat (bogáncsokat, iglicét). A kecske pedig intenzíven fogyasztja a fászáru fajok hajtásvégét, ezért a cserjésedés visszaszorítására is kiválóan alkalmas. A gyepek összetétele mellett gyakran állategészségügyi szempontokat is figyelembe kell venni: üde területeken a juhlegeltetés akadályt képez a métegyfűtözés, valamint a bűdös szagvesztés veszélye, amely pl. a szarvasmarhánál érdemben nem áll fent. A természetvédelmi (és egyébként a gazdasági) elvárásoknak leginkább megfelelő, szakszerű legeltetés elengedhetetlen feltétele a tapasztalt pásztorkodók tudása, ez a generációról generációra átszálló, mára egyre ritkább ismeret. Ezeket a szempontokat mind figyelembe kell venni, amikor a magas természet értékű védett területek szakszerű, gazdaságos és a természeti értékek megőrzését biztosítani képes legeltetését tervezzük, illetve végezzük. Az elmúlt évtizedekben a Felső-Kiskunságban számos természetvédelmi oltalom alatt álló faj állományát sikerült megerősíteni a hagyományos tudáson alapuló, a területek adottságait és a megővni kívánt fajok igényeit figyelembe vevő legeltetési rend kialakításával.

Dr. Vadász Csaba

A pásztortudás évszázadok óta öröklődik generációról generációra. Fotó: Dr. Vadász Csaba

Kaszálás – csak természetesen

Mozaikos kaszálás madártávlatból. Fotó: Kolon-tavi archívum

A gyepek természetvédelmi célú kezelése jellemzően legeltetéssel, kaszálással és ezek kombinációjával valósul meg. A kaszálás egyszerűnek tűnik, de ahhoz, hogy ne okozzunk vele kárt a természetben, bonyolult, időben és térben sok szempontot figyelembe vevő kaszálási rendet kell kialakítani.

A Kolon-tavat több mint 1000 hektár gyepek veszi körül. A keleti és déli oldalon nagy kiterjedésben lóp-, mocsár-, és sztyepp rétek, míg a nyugati oldalon száraz homoki gyepek határolják. A gyepek legtermészetesebb hasznosítási formája a legeltetés, de a nagy kiterjedésű kaszálóknak is évszázados hagyománya van, főleg a Közös-erdő és a Páhi-rétek térségében. Erre utal, hogy az erdőfoltok, öblök kiterjedése és formája alig változott az elmúlt évszázadok folyamán. A XVIII. században a Páhi pusztát például Kecskemét városa bérelte, és az őszi kaszálású szénát innen szállították szekerekkel a városba. A gépi kaszálás elterjedésével nagyobb területek egyöntetű hasznosítása

úgy valósult meg, hogy többnyire a teljes terület lekaszálták. A Kiskunsági Nemzeti Park megalakulásáig folytatott ilyenfajta intenzív hasznosítás, és a tő lecsapolása miatti kiszáradás együttes hatására a gyepek fajkészlete jelentősen csökkent, így folyamatos degradációhoz vezetett.

Napjainkban olyan kaszálási rendet alakítottunk ki, melyben térben és időben a legváltozatosabb kezelést alkalmazhatjuk, külön tekintettel egyes kiemelt fajokra.

A kaszálási időpontok meghatározása során arra törekszünk, hogy az adott területen az egymást követő években eltérő időpontokban kezdődjön a kaszálás. A fő kaszálási időpontok így alakulnak: **Tavaszi kaszálás: június 10-ig.** Olyan területeken alkalmazható, ahol nincs kiemelt jelentőségű földön fészkelő madár állomány (pl. tuzok, haris), vagy a gyepek helyreállításra szorul (pl. visszagyepesítendő szántó). **Nyári kaszálás: július 15-től.** A legnagyobb kiterjedésben alkalmazott kaszálási időpont. Az ekkor kezdődő kaszálások gyakran elhúzódnak, ezért ügyelünk arra, hogy a munkála-

tok eltérő kezelési egységben kezdődjenek el, és eltérő sorrendben hajtsák végre, így elkerülhető a folyamatos, azonos időpontban történő kaszálás. **Őszi kaszálás: szeptember 10-től.** Ez a késői időpont használata a mélyfekvésű láprétekre jellemző, ahol kiemelt figyelmet fordítunk a kornistárnicsra és az őszi vérfűre a hozzájuk kapcsolódó lepkefajok miatt. Ha a nyár vége nagyon csapadékos, előfordulhat, hogy az erre az időpontra tervezett kaszálások teljesen elmaradnak, vagy egyes években kaszálás helyett legeltetést alkalmazunk. A magasabban fekvő, partosabb területű kezelési blokkokban a tavaszi- és a nyári kaszálási időpontokat kombináljuk, míg a mélyebb fekvésű területeken a nyári- és az őszi időpontokat.

A kaszálási időpontok kombinálása mellett, a hagyásfoltok rendszere is meghatározó, melyek biztosítják a növények számára a kaszált területen is a magszórás lehetőségét, és az állatok számára pedig az átteleléshez nyújtanak menedéket.

Kornistárnics szürkés hangyaboglárka petéikkel. Fotó: Kolon-tavi archívum

A kaszálás során kötelező a vadriasztó lánc használata. Fotó: Kolon-tavi archívum

Megfelelő szélességű hagyássáv. Fotó: Kolon-tavi archívum

A Közös-erdő térségében évszázados hagyománya van a kaszálóknak. Fotó: Kolon-tavi archívum

kijelölésének középpontja gyakran egy-egy fa, vagy bokorcsoport, melyek megléte segíti a kaszálási terv pontos végrehajtását. **Erdőszegélyi hagyások:** A gyepek és az erdő találkozási zónája rendkívül értékes élőhely, ezért fokozottan figyelni kell ennek a zónának a kezelésére. Ezt nehezíti, hogy az erdők szegélyében könnyen telepednek meg özönnövények (pl. selyemkóró, aranyvessző). Az erdők szegélyében 10 méteres hagyássávot jelölünk ki, ahol az erdő körüli teljes szegélyzóna kétharmada kerül fennhagyásra. Amennyiben szükséges, e terület kétharmada szeptember 10-e után szárzúzásra kerülhet úgy, hogy a hagyás minimum 50 %-a megmaradjon. **Pontszerű hagyások:** Amennyiben a kaszálás előtti területbejárásokon jelentősebb növényállományokat észlelünk, kisebb hagyásfoltokat is ki szoktunk jelölni, melyeket kis zászlócskával tűzünk ki. A zászló körül 10 méter átmérőjű foltot kell fennhagyni. Ilyen kijelöléseket alkalmazunk például olyan kornistárnics foltokon, ahol szürke hangyaboglárka petézik. **Fajspecifikus kaszálások:** Egyes értékes, alacsony példányszámú fajokról (méhbangó, mocsári kardvirág), a faj egyedi igényei szerint történik a terület kezelése, akár néhány

négyszetméteres foltban is. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, és a nagyobb területen gazdálkodó gazdák esetében a kiterjedt gazdálkodási terület lehetővé teszi, hogy az élőhelyeknek, esetlegesen egyes fajoknak legjobban megfelelő kaszálási rendet alakítsunk ki a kaszálási időpontok, és a hagyásfoltok kombinációjával. Így elérhetjük, hogy az adott gyepterületen mindig legyenek éppen nem kaszált, virágzásban pompázó területek. A Kolon-tó nyugati oldalán található száraz homoki gyepek hasznosítása kaszálással és legeltetéssel nem hasznosítható, mivel a hasznosítás okozta bolygatás hatására fokozottan fennáll a selyemkóró általi újrafertőződés. Ezért ezen a területen semmilyen gazdálkodást nem végzünk. A fentiekben felvázolt kaszálási rendszer kialakítását a területekről nagy mennyiségben gyűjtött biotikai adat rögzítése, és kiértékelése tette lehetővé. A további folyamatos adatgyűjtéssel lehet nyomon követni az esetleges változásokat, és ennek alapján finomítani a kialakított rendszert.

Biró Csaba

Fotó: Kovács Sándor

Mi fűn terem a tűzok?

Nincs könnyű dolga Európa legnagyobb testtömegű madarának, ha nem szeretne a kihalás szélére sodródni. A civilizáció egyelőre ellene dolgozik, és mivel a Kiskunságban él Közép-Európa legjelentősebb tűzokállománya, fontos feladatok hárulnak ránk a faj megmentése kapcsán.

A tűzok a nagy kiterjedésű nyílt pusztai élőhelyek madara. A „puszta” szó hallatán legtöbbünknek a végláthatatlan, sík, kopár szikes élőhelyek jutnak eszünkbe, ám a Kárpát-medencében, így Magyarország területén is már csak néhány helyen maradtak fenn egybefüggő, valóban nagy kiterjedésű gyepterületek. A pusztai környezet a Kiskunság területén is, manapság jellemzően gyepek, szántók, időszakos- és állandó vizes élőhelyek változatos mozaikját jelenti, és a Dunavölgyi-sík szikes területei mellett a Turjánvidék, sőt a Homokhátság megfelelő állapotban fennmaradt részeit

is magába foglalja. Az elmúlt évtizedekben a tűzok élőhelyei jelentős mértékben átalakultak, részben a területek általános leszárítása (belvízelvezető- és öntözőcsatornák létesítése) és a napjainkban is tartó száradása, részben a legkülönbözőbb infrastrukturális fejlesztések (utak, bányatavak létesítése) következtében. A tűzok lehetőségeihez és képességeihez mérten igen jól alkalmazkodott ehhez a megváltozott környezethez, jóllehet állománya a múlt századi állapotokhoz képest töredékére csökkent. Az egykori gyepek, mocsarak, vizes élőhelyek helyén kialakított szántóföldeket előszeretettel használja táplálkozásra, pihenésre és vedlésre, de a dürgés, költés és fiókanevelés időszakában is gyakran tartózkodik azokon.

A FIÓKÁK TÖREDÉKE ÉLI MEG A FELNŐTTKORT

A tűzok talajon fészkel és jellemzően mindössze két tojást tojik, amelyek kiköltéséhez közel egy hónapra van szüksége. Egyedfejlődése rendkívül lassú, a fiókák hathetes koruk előtt egyáltalán nem képesek a gyors menekülésre (felrepülésre), így ebben a kiskikötés korban veszély észlelése esetén az egyetlen védekező-

si lehetőségük a lelapulás és elrejtőzés. Ezek alapján nem meglepő, hogy napjainkban a tűzok számára az egyik legjelentősebb – globális viszonylatban a harmadik helyen szereplő – veszélyeztető tényező az intenzív mezőgazdasági művelés következtében okozott tojás- és fiókapusztulás. Hogy mi ennek az oka? Számítalan veszély fenyegeti a tűzokcsibéket. Ha összeadjuk a kotlási időt és a fiókanevelés legkritikusabb első 6 hetét, láthatjuk, hogy az utódoknak mintegy két és fél hónapot kell röpképtelen állapotban eltölteniük a 21. századi Európa mezőgazdasági környezetében úgy, hogy ne találkozzanak számukra végzetes behatással, ráadásul az első négy hétben, a kotlás ideje alatt semmilyen helyváltoztatásra nem képesek. A magyarországi tűzokállomány egészére kivetítve ez a különösen veszélyeztetett időszak április közepétől július közepéig tart. Magyarországon a leggyakoribb mezőgazdasági műveletek, amik a tűzok szaporodására negatív hatással vannak, a különféle növénykultúrák (jellemzően gyepek, lucernák) kaszálása, a gabonafélék vegyszerezése, valamint a költési időben végzett talajelőkészítési munkák és betakarítások.

Fotó: Horváth Tibor

AZ EXTENZÍV MEZŐGAZDASÁG KULCSFONTOSÁGÚ LENNE

A több évtizedes védelmi munka eredményeként, ma már elegendő adattal rendelkezünk ahhoz, hogy megjósolható legyen az egy-egy költőterületen alkalmazott mezőgazdasági művelés számszerűsített hatása az adott tűzokpopulációra. A magyarországi tűzokvédelemnek kiemelt feladata, hogy megtalálja és létrehozza azt az összhangot a mezőgazdasági művelés és a faj védelme között, ami végül az egyes területek fenntartható használatát eredményezi.

Jó kiindulás ehhez, hogy a tűzok mára jellemzően részben, vagy egészben egyébként is extenzíven művelt térségekben maradt fenn, így például a külterjes állattartásra alapozó gazdálkodási forma egy jó kiindulópont lehet. A kisebb-nagyobb legeltethető területekhez kapcsolódó szántóföldeken olyan takarmánytermesztés folyhat, ami gazdálkodási szempontból elfogadható, és figyelembe veszi a faj ökológiai sajátosságait is.

A mai tűzokvédelmi programok olyan természetstechnológiákat szorgalmaznak, amelyek a legkritikusabb – áprilistól júliusig terje-

dő – időszakban az ismert költőhelyeken nem engednek gépi munkavégzést. Nem meglepő, hogy a vegyszermentesen is termesztendő gabonafélék (pl. tritikálé, tönkölybúza) tűzokvédelmi szempontból is kiváló kultúrának minősülnek. A kifejezetten „vegyszerigényes” kultúrák, mint például a napraforgó, tűzokbarát módon nem termesztethetők, így kiterjedésük korlátozására van szükség, ami esetenként komoly gazdasági következményekkel jár. Ilyen esetekre többféle kompenzációs lehetőség is elképzelhető, ám az igazsághoz hozzátartozik, hogy a tűzok előfordulási területein jellemző gyenge termőképességű talajok sokszor nem is alkalmasak ilyen növények termesztésére.

A 2016 és 2023 között megvalósuló, „A tűzok határon átnyúló védelme Közép-Európában” című LIFE pályázat keretében számos veszélyeztető tényező csökkentése mellett a mezőgazdasági művelés negatív hatásának mérséklése is kiemelt célként került megfogalmazásra. Információ a projektről: <http://grossstrappe.at/hu/projektek/life-project-2016-2023.html>

Lóránt Miklós

Számtalan veszély fenyegeti a tűzokcsibéket
Fotó: Kovács Sándor

A fajvédelmi terv az alábbi kilenc fő veszélyeztető tényezőt állapítja meg (zárójelben a tényező hatásának globális jelentősége):

1. Megfelelő élőhelyszerkezetű zavartalan nyílt élőhelyek megszűnése (kritikus)
2. Légvezetékkel történő ütközések (magas)
3. A mezőgazdasági tevékenység során megsemmisülő fészkeljark és fiókák (magas)
4. Tojások, fiókák vagy fiatal madarak predációja (közepes)
5. Megfelelő gerinctelentáplálék-bázis hiánya (közepes)
6. Klímaváltozás (közepes)
7. Orvvadászat (alacsony)
8. Kemény teleken jelentkező veszteségek (alacsony)
9. Zavarás (alacsony)

Az egyes tényezők jelentősége régióként és időszakonként eltérő lehet, ezeket a magyarországi tűzokvédelmi program megvalósítása során időről időre mérlegelik a szakemberek. Ennek eredményeként prioritásokat határoznak meg, amelyek a mindenkori védelmi stratégia alapját képezik.

A megújuló Kolon-tó

Fotó: Kolon-tavi archívum

A Kolon-tó a Duna-Tisza köze legnagyobb édesvízi mocsara, a régióban mára már szinte teljesen megszűntek az ehhez hasonló, nyílt vizekkel tarkított mocsaras élőhelyek. Kiemelt jelentősége van hát fenntartásának és megőrzésének.

A Kolon-tó több mint 20.000 éve vizes élőhely, a jégkorszakot követően a zárt nádasok és a nyílt vizek változatos arányban borították a tómedret. A XIX. század közepén megkezdődött a tó lecsapolása, mely az élőhely radikális megváltozásával járt. Az 1950-es évekre a korábbi nádasok helyét gyenge termőképességű szántók, nehezen hasznosítható rétek vették át.

KÜZDELEM A LÁP HELYREÁLLÍTÁSÁÉRT

Miután megalakult a Kiskunsági Nemzeti Park 1975-ben, lehetőség nyílt a tó vízszintjének fokozatos emelésére. Az eredeti vízszint azonban már nem állítható helyre, mivel a lecsapolás időszakában átalakult a tó környezete, a települések és a szántók közelebb húzódtak hozzá. Az egykor jellemző lápi környezet újrakezdeményezését éppen hogy lehetővé teszi a lehetőségekhez képest huzamos ideig magasan tartott vízszint, azonban a zárt nádasok természetes felnyílását, és így a nyílt vizek kialakulását már

mesterségesen kell segítenünk. A nyílt vizek a jelenlegi környezeti körülmények között hosszútávon hajlamosak a visszánövényesedésre. A mélyebb vizeken összefüggő fehér tündérrózsások és gyékényszigetek alakulnak ki, a sekélyebb vizeket viszont a nád tudja igen hamar visszahódítani. A mély nyílt vizek fenntartása kevés beavatkozást igényel. A szakaszosan, tíz évente elvégzett szegélyzónában történő zöldnád-vágás (a nád aktív növekedési időszaka alatti vágás) megakadályozza a nádszegély behúzódását. A vízfelszínnek közepén kialakuló kisebb kákás, sásos foltok megjelenése növeli az élőhely változatosságát, méretüket szintén időszakos zöldvágással tudjuk kordában tartani.

A sekély nyílt vizek karbantartása már lényegesen nehezebb feladat, melyet ugyancsak a nád zsenge korában történő levágásával lehet megoldani. Ezeken a területeken gyakran előfordul, hogy a kezelt nádas helyét zombéksásos veszi át, mely jól tűri a vágást, és a nád kiszorulása kedvez fejlődésének. Ilyen területeken a nyílt vizes foltokat fokozatosan bővítjük, így kialakítva a legváltozatosabb élőhelyet.

A NÁDRENGETEG KEZELÉSE

A tó jelentős részét zárt nádasok borítják, ahol csak természetvédelmi céllal történik nádvágás. A tóra jellemző értékes nádi énekesmadár állomány számára minimum három éves avas nád jelent megfelelő fészkelő helyet.

A maximum 5% mértékig vágott nádas felületek alacsony vízállás mellett is jó táplálkozó helyet nyújtanak a nyári ludaknak, és a tavon fészkelő gémekeknek.

A nádvágás során a kékvetőket természetes, gyorsan lebomló anyagból készült madzaggal kell összekötni, így a véletlen elhagyott kékvetőkéletes (és veszélytelen) fészkelőanyagot nyújtják a nyárludak költéséhez.

A nádasok és gyepek határáinak kezelése is kiemelt jelentőségű feladat. Nem minden szegélyzónát lehet legeltetéssel fenntartani, így a nádvágás és a kaszálás kombinációját kell alkalmazni. Jellemző cél, hogy a nádas szegélyt visszaszorítsuk, kedvezve a gyeppennmaradásának. Ezek a területek kiváló élőhelyei a mocsári nőszőfűnek.

Igazgatóságunkon a kilencvenes évek elejétől kísérletezünk nyíltvizek kialakításával. A kézi gyalázás nádvágás nem volt hatékonynak mondható, az ESXOX hínárvágó használatához gyakran nem volt megfelelő mélységű a víz. 2012-ben sikerült Unió pályázat támogatásával beszerezni egy Truxor DM 5000 hínárvágó gépet, mely tökéletes eszköz a nyílt vizek kialakításához és karbantartásához. A gép megfelelően tud mozogni vízen és száraz nádasban egyaránt. A zöldnád-vágást a költési időszak előtt, mikor a friss nádajtások éppen áttörnek a víztükröt, vagy a költést követően a nád aktív vegetációs időszakában végezzük.

Bíró Csaba

Bivalyerős segítség a nád ellen

Vannak olyan területek a nemzeti park kezelésében, ahol gondot okoz a nád túlzott terjeszkedése. A probléma megoldására több-mázsás segítőt vetünk be.

Legutóbb Bakson állítottunk hadrendbe húsz bivalytinót a falura ráhúzó nád visszacsorítása érdekében. Baks önkormányzata többször is jelezte, hogy az évek során teljesen benádasodott valamikori Dong-ér holtág többek között tűzvédelmi szempontból is agyályos, tenni kellene valamit. A polgármester fontosnak érezte, hogy a természeti értékek védelmének figyelembevételével hosszútávon is fenntartható megoldást találjunk.

Első lépésként a téli fagyok idején lezúztuk az avas nádas felét, amibe a bivalyok sem szívesen mennek bele. A megmaradt nádas felnyitása, és a már lezúzott részen növekvő újulat visszaszorítására pedig 20 kétéves bivalytinó érkezett a Kígyósháti Állattartó Telepünkről a nyár folyamán. Az állatok azóta folyamatosan eszik és tapossák a nádat, aminek látható jelei már idén is lesznek, de az igazán látványos változásra kb. két évet még várni kell.

Addigra a holtág partját rövid fűv legelővé, a nádas egy részét nyílt vízfelületté teszik, ahová így várható az egykori madárvilág részbeni visszatelepülése is.

Természetesen nem ez az első alkalom, hogy bivallyal végzünk élőhely-helyreállítást. A pusztaszeri Vesszős-széken 2004-ben kezdődött egy ilyen jellegű munka, amikor is egy korábban kacscatelep hígrágyájával terhelt, és ezért teljesen benádasodott szikes tavat sikerült helyreállítanunk, és madarakban gazdag, nyílt vizű élőhellyé alakítanunk.

Ez a sikertörténet a későbbiekben mintaként szolgált több más élőhely-rekonstrukciós projektél is.

Kiss Mónika

Fotó: Kistelekjárás.hu
Független Közösségi HírportálFotó: Kistelekjárás.hu
Független Közösségi Hírportál

A házi bivaly a szarvasmarhánál igénytelenebb őshonos háziállatunk. Szívesen elfogyasztja a más állatok által kevésbé kedvelt sást, nádat és egyéb vízinövényt, és igényli a vizes, dagonyázásra alkalmas helyeket. Ideális hát a vizes élőhelyek, a gépekkel nem kaszálható tómedrek, csatornapartok kezelésére.

A Kárpát-medencébe a népvándorlások során, mint igavonó állat került. Első magyarországi említése Erdélyből, a XI. századból származik. A Kiskunsági Nemzeti Park bivalyállománya 841 példányra tehető. Az első bivalygulya a pusztaszeri Vesszős-székre került, később

a mórakalmi Nagyszéksós tóra, aztán a Kelemen-székre. A gulyák feladata a zsiókával, náddal, kákával benőtt szikes tómedrek karbantartása. Legelésükkel, taposásukkal és dagonyázásukkal felnyitották a növényzettel benőtt tómedreket, nyílt vízfelületeket hoztak létre. Ezzel hozzájárulnak a szikes mocsarakra jellemző fajgazdag madárvilág visszatelepüléséhez. A legelés miatt a rövidebb fűv gyepek egyes madárfajok (godák, bíbicek, cankók, gulipánok) számára megfelelő költőhelyet és táplálékforrást biztosítanak.

Frissen kialakított nyílt vízfelületen pihenő kis kormoránok
Fotó: Kolon-tavi archívumZöldnád-vágással kialakított sekély vízfelület
Fotó: Kolon-tavi archívum

SZEPTEMBER

SZEPTEMBER 9. ŐSZI FÜZÉRTEKERCS TÚRA MIKLAPUSZTÁN

A túrázók a Duna-völgy legszebb szikes pusztájának szépségei mellett gyönyörködhetnek az apró termetű orchideaféléknél, az őszi füzértekercs látványában is, melynek virágai olyanok, mintha kristálycukorba mártották volna őket.

Találkozó: 9:00, Harta, Petőfi Sándor Művelődési Ház (Bajcsy-Zsilinszky u. 5.)
Részvételi díj: felnőtt 600 Ft, diák és nyugdíjas 400 Ft, családi 1500 Ft
Információ, előzetes bejelentkezés: Kovács Sándor, +36 30 983 7701

SZEPTEMBER 16. APA - FIA ÉJSZAKAI BÁTORSÁGTÚRA A TÖSERDŐBEN

Az éjszakai erdő felfedezése a Hold fényénél. Ajánlott bátor nagypapáknak és unokáknak, apukáknak és gyerekeknek, de természetesen bátor anyukákat és nagymamákat is várunk! Zseblámpa helyett a holdvilág segít a túra során.

Találkozó: 19:30, a Kontyvirág Erdei Iskolában (Lakitelek-Töserdő, Szikra tanya 65.)
Részvételi díj: felnőtt: 600 Ft, diák, nyugdíjas: 400 Ft, családi 1500 Ft
Információ és jelentkezés: Bártol Réka, +36 30 475 9655, bartolreka@knp.hu

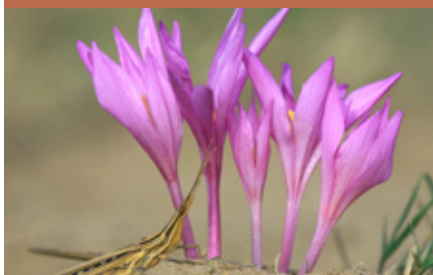
SZEPTEMBER 16. ŐSZI KIKERICCS VIRÁGZÁS A KOLON-TÓNÁL

A legtöbb növényvel ellentétben ősszel hozza virágait az őszi kikerics, mely ilyenkor tömegesen borítja a túra során bejárt réteket.

Találkozó: 9:00, Páhi, Művelődési Ház (6075, Vasút utca 2.)
Információ és jelentkezés: Morvai Edina, +36 70 4118 445, kolonvilag@kolon-to.com
Részvételi díj: felnőtt: diák 600 Ft, nyugdíjas 400 Ft, családi 1500 Ft
A részvétel előzetes regisztrációhoz kötött!

SZEPTEMBER 23. HOMOKI KIKERICCS TÚRA BUGACON

Homokpusztáink bennszülött növényének nagy állományai nyílnak a bugaci réteken. A népnépv. „csupasz virágnak” is nevezi, mivel virágzáskor nincsenek levelei.

Találkozó: 10:00, Bugac, Karikás Csárda
Részvételi díj: felnőtt 600 Ft, diák, nyugdíjas 400 Ft, családi 1500 Ft
Információ és jelentkezés: Lucza Márk, +36 30 288 6223

SZEPTEMBER 23. HAJÓSKAPITÁNYKÉNT A TISZÁN – VÍZITÚRA JOGOSÍTVÁNY NÉLKÜL VEZETHETŐ KISHAJÓKKAL

Délelőtti vízitúránk során a Tisza és a Maros élővilágát fedezzük fel magunk vezette 4, 6 és 8 személyes kishajókkal, melyeket nagykorúak vízi jártassági nélkül vezethetnek. A hajók kezeléséhez segítséget, a túrához mentőmellényt biztosítunk. A hajók sebessége 8-12 km/h. A helyek száma korlátozott, előzetes bejelentkezés és foglalás szükséges!

Találkozó: 9:00, Szeged, Felső Tisza-parton a vízitelep mellett, a stadionnal szemben a Foka Ökokikötő bejáratánál.
Részvételi díj: 3000 Ft/fő, 3600 Ft/fő, 4500 Ft/fő hajótípus szerint
Információ, előzetes bejelentkezés: Ábrahám Krisztián, +36 30/638-0297, abrahamk@knp.hu

OKTÓBER

OKTÓBER 7-8. NEMZETKÖZI MADÁRMEGFIGYELŐ NAPOK

Október első hétvégéjén egész Európa a madarakat figyeli! Ezen a napon nem bújhat el egyetlen madár sem előlünk, felmérjük a területen előforduló összes madárfajt. A távcsövet senki ne hagyja otthon!

Helyszínek és koordináló személyek:
Péteri-tó: Molnár László, 30/4884-549;
Alpári-rét: Bártol István, 30/4884-539;
Kelemen-szék: Sági Tamás, 30/4884-574;
Szegedi Fehér-tó: Ábrahám Krisztián, 30/638-0297,
Császártöltési Vörös-mocsár: Agócs Péter, 30/4884-587
Kolon-tó: Bíró Csaba, 30/4884-4540
További információ: www.knp.hu; www.mme.hu
A részvétel ingyenes.

OKTÓBER 7. KERÉKPÁRTÚRA A SZEGEDI FEHÉR-TÓNÁL

Kerékpárral a tórendszer nagyobb részét be tudjuk járni, megismerve rejtett zugait. Vonuláskor parti madarak, lúd- és récefélék keresik fel nagy csapatokban a tavat.

Találkozó: 9:00, a Tisza-völgyi Bemutatóháznál (E5 út, a 158-as km szelvényénél)
Részvételi díj (túra és kiállítás-belépő): felnőtt 850 Ft, diák és nyugdíjas 550 Ft
Kerékpárokat korlátozott számban tudunk biztosítani (300 Ft/fő).
Információ, jelentkezés: Ábrahám Krisztián, +36 30 638 0297, abrahamk@knp.hu

OKTÓBER 14. GEOTÓP NAPI TÚRA CSÓLYOSPÁLOSON

Mindazokat, akik kíváncsiak arra, mit rejt a föld mélye, miről árulkodnak a kőzetek, miként jöttek létre a felszínformák, várjuk Csólyospáloson! A Csólyospálosi földtani feltáráshoz szervezett geotúra során lehetőség nyílik az Alföld egyetlen szilárd építőkövét bemutató „Varangykő tanösvény” bejárására, valamint bepillantást kaphatunk a kőfejtés és a hagyományos paraszti életmód eszközeit őrző Helytörténeti Gyűjteménybe is.

Találkozó: 14:00, Csólyospálos, a Polgármesteri Hivatal előtt (Kossuth L. u. 62.).
A túrához 14:30 órakor a községi temetőnél, vagy 15:00 órakor a földtani feltárásnál is lehet csatlakozni.
A programon a részvétel ingyenes.
Információ és jelentkezés: Balázs Réka, +36 30 4884 588, balazsr@knp.hu és Somogyi István, +36 30 4884 534, somogyii@knp.hu

OKTÓBER 14. GEOTÓP NAPI TÚRA A MADARASI TÉGLAVETŐ TERÜLETÉRE

A túra során a Földtani Védegylet szakembereinek vezetésével alaposan megismerjük a 2015-ben védetté nyilvánított madarasi löszfal képződményét.

Találkozó: 9:00, Madarason, a Polgármesteri Hivatal előtt (Báthory István u. 1.).
A programon a részvétel ingyenes.
Információ és jelentkezés: Balázs Réka, +36 30 4884 588, balazsr@knp.hu és Tamás Ádám, +36 30 450 9227, tamasa@knp.hu

OKTÓBER 21., 28., 29. ŐSZI DARULES A SZEGEDI FEHÉR TÓNÁL

A Tisza-völgyi Bemutatóház megtekintése után megfigyeljük a darvak esti behúzását. Szerencsés esetben tízezzével húznak el a fejünk fölött és szállnak le éjszakázó helyükre. A napnyugtáig tartó program során sok érdekességet tudhatnak meg a résztvevők a darvak életéről, szokásairól, vonulásáról.

Találkozó október 21. és 28-án: 15:00, a Tisza-völgyi Bemutatóház (E5 út, a 158-as km szelvényénél)
Találkozó október 29-én: 14:00, a Tisza-völgyi Bemutatóház (E5 út, a 158-as km szelvényénél)
Részvételi díj: felnőtt 850 Ft, diák és nyugdíjas 550 Ft
Információ és jelentkezés: Ábrahám Krisztián, +36 30 638 0297, abrahamk@knp.hu

NOVEMBER

NOVEMBER 2., 4., 5. ŐSZI DARULES A SZEGEDI FEHÉR-TÓNÁL

Folytatjuk az októberben megkezdett darulesó programunkat.

Találkozó: 13:30, a Tisza-völgyi Bemutatóház (E5 út, a 158-as km szelvényénél)
Részvételi díj: felnőtt 850 Ft, diák és nyugdíjas 550 Ft
Információ és jelentkezés: Ábrahám Krisztián, +36 30 638 0297, abrahamk@knp.hu

NOVEMBER 5. MÁRTON NAPI LIBALES A ZAB-SZÉKEN

Október végétől a szikes tavakra hatalmas tömegekben érkeznek vadludak, megfigyelésük felejthetetlen élmény. Szerencsés esetben akár a ritka vörösnakú lúd néhány példánya is szemünk elé kerülhet. Az igazi őszi hangulathoz hozzájárul a darvak mélabús krúgatása is.

Találkozó: 9:30, a Kigyósi-csárdánál (Fülöpszállás határában, az 52-es út, 42. km szelvény)
A túra kb. 5 km hosszú, időjárástól függően vízálló bakancs, vagy csapadékos időben gumicsizma viselése ajánlott!
Részvételi díj: felnőtt 600 Ft, diák és nyugdíjas 400 Ft, családi 1500 Ft
Információ és jelentkezés: dr. Pigniczki Csaba, +36 30 535 1085
A túra után a résztvevők 10% kedvezményrel étekezhetnek a Kigyósi-csárdában. A kedvezményre jogosító kupont kérjük a túravezetőtől.

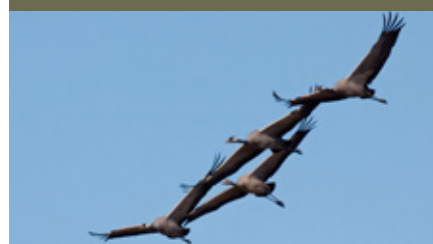
NOVEMBER 11. VI. FEHÉRTAVI DARVADOZÁS

Hortobágy után a hazai daruvonulási útvonal legfontosabb állomása a Kiskunsági Nemzeti Park Tisza-völgyi tájegysége, a szegedi Fehér-tó környéke. A november derekán itt tartózkodó darvak száma eléri a 30-40 ezret. E rendkívüli természeti látványosság alkalmából rendezzük meg minden évben gazdag programkínálattal a madárvonulás Dél-alföldi ünnepét, a Fehértavi Darvadozást.

Helyszín: Postakocsi csárda (Szatymaz), Tisza-völgyi Bemutatóház
Részletes program: www.knp.hu, facebook.com/KiskunsagiNemzetiPark

NOVEMBER 18. ÉS NOVEMBER 25. ŐSZI DARULES A SZEGEDI FEHÉR TÓNÁL

Találkozó: 13:30, a Tisza-völgyi Bemutatóház (az E5 főút 158-as km-szelvényénél.)
Megközelítés: Szegedről helyközi buszjáratral vagy személyautóval az E5-ös úton.
Részvételi díj: felnőtt 850 Ft, diák, nyugdíjas 550 Ft.
Információ, jelentkezés: Ábrahám Krisztián, +36 30/638-0297, abrahamk@knp.hu

DECEMBER

DECEMBER 3. MIKULÁS NAPI BUCKATÚRA FÜLÖPHÁZÁN

Találkozó: 9:00, a Naprózsa Erdei Iskola parkolójában
Megközelítés: Az 52-es út 20. km szelvényénél az erdei iskolát Természetvédelmi oktatóközpont feliratú tábla is jelzi
A túra végén meleg teára invitáljuk a résztvevőket a Naprózsa Erdei Iskolába.
Mikulás sapkát viselőknél a túra ingyenes!
Információ és jelentkezés: Gilly Zsolt, +36 30 4884 565, gillyzs@knp.hu

Hullámozó szépség az árvalányhaj

A magyar ember számára mindig is emblematikus növény volt az árvalányhaj. Ezt az is bizonyítja, hogy aligha találunk még egy olyan növényt, ami többször szerepel a magyar szerzők verseiben, regényeiben, meséiben, legyen az kortárs, vagy éppen 18. századi irodalom.

A falusi legények, betyárok, juhászok a kalapja mellé tűzött árvalányhaj elmaradhatatlan kiegészítő volt a korabeli öltözködésben, ahogy ezt Gárdonyi Géza is megírta Az én falum című regényében: „Szűcs András telihúzta hát a vályút vízzel, aztán megmosdott, felöltözködött. Szűre ujjába beletette a Lelki mannát, csizmája szárába a disznósziró kést, a kalapján elsimította az árvalányhaját, és beballagott szép katonás lépésekkel a faluba.”

A szél ringatta, hullámos szőke hajra emlékeztető árvalányhajmező mindig is foglalkoztatta az emberek képzeletét, amelyről számos monda is született. Az egyik ilyen szerint az árvalányhajak Szűz Mária „hajának aranyfürtjeiből” alakultak ki.

Érdekes hát kicsit közelebbről is megismerkednünk ezzel az oly sokaknak kedves virággal. A pázsitfűfélékhez tartozó növény beporzása a szél segítségével történik, így nincs szükségük látványos, színes, rovarcsalogató virágzatra. A mindenki által ismert, napsütésben fénylő, borzas-selymes képlet a szemtermést (magot) beborító toklász – ami nagyon leegyszerűsítve a virágtakaró levelek redukált maradványa. A hosszan megnyúlt toklász alul sodort, kopasz, míg a felső, hosszabb része általában szőrös.

Mindössze két olyan faj van, amelyiknél ez a felső rész is kopasz: egyik az igen ritka szálkás árvalányhaj, másik a száraz élőhelyeken gyakori, nyár derekán termést érlelő kunkorgó árvalányhaj.

A többi hat hazai árvalányhaj fajunk toklászának felső része puha szőrű – ők az ún. tollas árvalányhajak. A hosszú, két részre osztható képlet szerepe a mag terjesztése: a tollas szálka a mag röptetését, messzebbre jutását segíti, míg a csavarodott-sodort alsó rész a hegyes csúcsú szemtermés földbe szúródása után „betekeri” azt a talajba.

A gyepen gyorsan átszaladó tüzet elég jól viseli a növény. A 2012-es nagy bugaci tüzet követő évben már teljes pompájukban láthattuk a töveket.

Aradi Eszter

Fotó: Aradi Eszter

Fotó: Aradi Eszter

A FELSŐ-KISKUNSAGI PUSZTÁK ÉS A KOLON-TÓ KÖRNYÉKÉNEK MEGISMERÉSÉRE JAVASOLJUK TANÖSVÉNYEINK BEJÁRÁSÁT. ITT INFORMÁCIÓS TÁBLÁKKAL, PIHENŐHELYEKKEL SEGÍTIJÜK A PUSZTA TERMÉSZETI ÉRTÉKEINEK FELFEDEZÉSÉT.

Réce tanösvény a Felső-Kiskunsági Pusztán Hossza: 1100 m

Fotó: Gilly Zsolt

A Kiskunsági Nemzeti Park legnagyobb szikes területe Kunszentmiklós mellett található. Ha valaki ezt a területet kívánja meglátogatni, akkor Kunszentmiklósra utazzon Kiskunlacháza irányába. Főleg a tavaszi és kora nyári időszakban az úthoz közel eső vizes laposokban nagyon sok madár figyelhető meg.

Megközelítés: a Réce tanösvény a Kunszentmiklós - Bugyi felé haladó közforgalmú műúton érhető el. Kiinduló pontját egy nagyobb tájékoztató tábla jelzi, ahol az út szélén parkolni is lehet.

A tanösvény a halastavakból létrehozott vizes élőhely mentén halad, madárvonulási időszakokban kifejezetten sok madarat látni. Az 1 km hosszú utat végigjárva tanulmányozhatjuk a sziki és nádi fészkelő közösség tagjait is. Az ösvény két végén lévő megfigyelőtornyokból kitűnő rálátás nyílik a pusztára.

Aqua Colun tanösvény Izsákon, a Kolon-tónál Hossza: 3480 m

Fotó: Kolon-tavi archívum

A Kolon-tó a Duna-Tisza köze legnagyobb édesvízi mocsara, ideális költőhelye sok, hazánkban előforduló gémfajnak.

Megközelítés: Kecskemét felől az 52-es főútról Izsák felé letérve érhető el. A tanösvény Izsákon a sportpályánál (Mező u.) indul, majd a nádas szélén halad tovább a kilátóig.

A Kolon-tónál működő Madárvárta (www.kolon-to.com) a kiskunsági ornitológiai kutatások bázishelye. A területen program-szerűen folyik a nádi énekesmadarak és vízimadarak vonulás-kutatása.

Bikatorok tanösvény Izsákon, a Kolon-tónál Hossza: 3000 m

Fotó: Kolon-tavi archívum

A tanösvény a Kolon-tó igazi különlegességét, a homokbuckák és a láp közvetlen találkozásait mutatja be, megismerhetjük a homok és a láp élővilágát is. A régió egyik legmagasabb pontján, a Bikatorok-hegyen, kilátóból tekinthetnek körbe a látogatók. A tanösvény bevezet az egyik legnagyobb élőhely-rekonstrukcióhoz, a Nagy-vízhez, ahol nagyobb, összefüggő nyílt vizet is láthatnak a kirándulók, melyen számos vízimadárfajt fedezhetnek fel. A táj évszakonként különböző, gyönyörű képet mutat, így bejárását egész évben javasoljuk.

Megközelítés: A tanösvény a Kolon-tavi Madárvárta mellől indul. A Madárvárta hét kilométeres földúton közelíthető meg az Izsák és Kiszásák közötti betonútról indulva.

Culipán tanösvény a Felső-Kiskunsági Tavaknál Hossza: 1300 m

Fotó: Sági Tamás

A kiskunsági szikes tavak vidéke Szabad-szállás és Fülöpszállás között, az 52-es főút mellett található. Parkolási lehetőség az 52-es út melletti Kígyósi Csárdánál, illetve a tanösvény induló pontjánál, az állattartó telep mellett is lehetséges a parkolás.

Megközelítés: az 52. számú főút 42 km szelvényénél, a Kígyósi Csárdával csaknem szemben, az állattartó telep melletti földúton befelé haladva indul a tanösvény.

A szikes tavak tengerpartokra emlékeztető nagy felületű, sekély, és táplálékban gazdag nyílt vizei a vízimadarak tömegeinek nyújtanak ideális élőhelyet.

Ősszel és tavasszal, vagy enyhébb teleken nagy tömegekben éjszakáznak és pihennek itt az északról érkező vadludak. Távcsovet mindenképpen ajánlott magunkkal hozni. Megszemlélhetjük a közelben legelő mintegy 200 fős bivalycsordát is.

Kolon-tavi orchideák tanösvény Páhin Hossza: 8000 m

Vitézkosbor. Fotó: Kolon-tavi archívum

A Kolon-tóhoz délről csatlakozó Páhi-réten tavasztól a nyár elejéig csodálhatjuk meg a hazai kosborok gazdag világát a Kolon-tavi Orchideák tanösvényen. Többek között a mocsári kosbor, a hússzínű ujjas kosbor, a vitézkosbor és a poloskaszagú kosbor fordul elő nagyobb számban. De nem csak május-júniusban érdemes ide látogatni, hanem ősszel is, amikor az őszi kikerics virág rózsaszín tengerként borítja a gyepeket.

Megközelítés: A tanösvény Páhi központjából indul, a gólyafészek alatt találhatóak meg az indító táblák.

Természetesen a nemzeti parkból

A Nemzet Parki Termék védjegyet viselő termékek természetvédelmi oltalom alatt álló területről származnak, előállításuk a természetvédelem érdekeivel összhangban történik. Ezek a termékek alapvetően helyi és őshonos nyersanyagokból készülnek, tükrözik a térség természeti, táji és kulturális sajátosságait.

Aki egy ilyen védjegyet viselő terméket vásárol, amellyel, hogy hazavihet egy szeletet a régió ízeiből, választásával közvetlenül hozzájárul a térség természeti értékeinek a megővéséhez is.

Vásároljon minősített szalámit a Természet Házában!

A Szomor Húsüzem termékei közül szürkemarha és bivaly szalámit lehet vásárolni a Természet Háza recepcióján, nyitva tartási időben.

Címünk: 6000 Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19.,
Természet Háza (Hunyadváros, Hankóczy liget)

Nyitva tartás: október 1. – április 30. között hétfőtől péntekig 8.00-16.00 óra között, május 1.-szeptember 30. között keddtől-péntekig 8.00-16.00 óra között, szombat 8.00-14.00 óra között, hétfőn zárva tartunk.

Az aktuális készletről telefonon is érdeklődhetsz!

Számunk: +36 76 501-596

www.nemzetiparkitermek.hu

Áraink 2017-ben:

Szürkemarha
csemege és csípős
4260 Ft/kg

Bivaly
csemege és csípős
4260 Ft/kg

Nemespenész
bevonatos szürke-
marha és bivaly
5100 Ft/kg

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE